Ћебад од српске косе

Пише: Ненад Дукић
четвртак, 28 мај 2009 11:00

Ћебад од људске косе отпутовала је у Венецију. То није нови "хит" у нашој текстилној индустрији, већ уметнички пројекат Зорана Тодоровића „Топлина”, који ће представљати Србију на 53. Бијеналу савремене уметности у Венецији. Како преноси "Политика", у Венецију је кренуо транспорт 1080 комада ћебади који ће, уз видео и аудио документацију, представљати пројекат „Топлина”. Ова ћебад су израђена у једној фабрици у Прокупљу, у две величине (120x60 и 120x180 центиметара), 70 одсто састава ћебади је људска коса, остатак је синтетика. Обављено је 200.000 шишања да би се дошло до материјала за ћебад и добијено две тоне косе.

И тако ће се они који буду купили неко од ових ћебади, чија је цена 100, односно 200 евра, грејати на људској коси. И то не на коси једног човека, већ на коси ко зна колико људи! У ствари, зна се да је 200.000 људи дало своју косу за овај пројекат.

На тај начин коса, украс човека и део тела који има велики симболички потенцијал, као симбол живота и снаге, постаје ствар. Постаје предмет. А уметник игра улогу Бога. Заједно са својим сарадницима, радницима фабрике "Татко" у Прокупљу, он "миксује" косе различитих људи и ствара нешто ново. Не новог човека, не ново створење, већ предмет. Уметнички предмет који је, пре свега, на продају. Тако он није само тобожњи бог, већ и предузетник, шићарџија који свесно иде на то да запањи људе, да их испровоцира на куповину и, на крају крајева, на томе лепо заради.

Шта су онда ови људи који су дали своје косе? Учесници пројекта или заморчићи у новом покушају злопотребе човека, у покушају вештачког поништавања разлика међу људима, у стварању робног артикла-човека? Да ли су знали да их дају за један бизаран експеримент у коме експериментатор добија славу и новац, а они ништа?

И да ли су знали да ће посетиоци изложбе у Венецији моћи путем ДНК теста да открију ко су ти "људи" у ћебету? Запрепашћује то поигравање деловима тела људи, њихово изношење на пијацу, на извол`те другим људима да их пипају, додирују и раде са њима шта год хоће.

Да ли наши порески обвезници знају да плаћају предузетништво Зорана Тодоровића, а не његову уметност? Али, рећи ће неко, човек је пропратио аудио и видео материјалом целокупни процес настајања ћебади. Да ли је тај аудио и видео материјал уметност или само параван, алиби да то што он ради није само један успели пословни подухват, са мало улагања, а много користи?

Све у свему, уметност у Србији се све више приближава западној тобожњој уметности, оној која шокира. Уметности која, као код британског уметника Демијена Херста, згражава сликама мртвих исечених тела животиња у формалину, или уметности насиља над својим телом Марине Абрамовић.

И чему овакве промоције Србије, у којима савремени уметник представља пре свега себе, а не свој народ, његову духовну, културну баштину новим ликовним формама? Не тражимо ми од уметника да преписује већ створена дела, али нека бар прикаже нешто што Балкан и ово подручје издваја од околине, других делова света.

А министар културе Србије Небојша Брадић, примивши на поклон ћебе од уметника Зорана Тодоровића и представника Србије на овогодишњем 53. бијеналу у Венецији, рекао је: „Међу људима је топло, али сврби“. Та изјава све говори. О тежњи Министарства да се прате нови безлични трендови у уметности. Додуше, оно не бира уметнике, али самим избором Стручног савета за избор нашег представника у Венецији

наслућују се домети културне политике у области ликовне уметности, као и, наравно, избором нашег представника у Венецији.

Да закључимо, учешће нашег представника на најпознатијој смотри ликовне уметности у Европи сведочи о деградацији ликовне уметности у Србији. И одсуству стратегије Министарства културе у представљању наше, српске ликовне уметности у свету. Ми немамо свој аутентични ликовни печат, нити се трудимо да га створимо. Ми само следимо неке правце тзв. ангажоване ликовне уметности у којој сваки уметник измишља свој свет, следи своју самосвојну идеју кроз различите перформансе (изведбе) и инсталације (више предмета од различитих материјала у простору), далеко од нашег поднебља и нашег простора. Он, дакле, себе и своје поимање света ставља у центар свог рада, он више није онај скромни “мазало” који целокупном мозаику светског сликарства додаје свој каменчић, већ бунтовни извођач перформанса који кида све везе са традицијом и ствара свој мозаик за који узбуђено кличе: “Види, како је моја уметност дивна!“ И шта нам он следеће нуди: нови робни уметнички артикал од ноктију, на пример?

Ако немамо шта другачије да понудимо Европи и свету, зашто не пропустити ову смотру? И дати новац пореских обвезника за право представљање културе Србије у некој другој уметничкој форми? Јер ово није наша уметност, ово није уметност Србије!